

СТАНОВИЩЕ

ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

от проф. д-р Маргарита Христова Колева, ЮЗУ „Неофит Рилски“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“
Област на висше образование 1. Педагогически науки
Професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна и медийна педагогика)
Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“
ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“.

ТЕМА: Система от игрови дейности за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода от детска градина към първи клас от началното училище

представен за официална защита от ЕЛЕНИ НИКУ,
докторант, редовна форма на обучение,
професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна и медийна педагогика) с
обучение на английски език
Научен ръководител: проф. д-р Весела Методиева Гюрова

Данни за докторанта:

Завършила гръцка литература на Философския факултет на Аристотелския университет в Солун, специализирала средновековна и съвременна гръцка литература. Притежател на следдипломна титла по образователна администрация и лидерство. Участва в образователни и научни семинари на тема „Подпомагане на задачата на педагозите в новото училище“, и „Използване на асинхронно и дистанционно обучение чрез електронната програма на Moodle“. Лектор в професионални срещи по образователни и педагогически проблеми.

Работи на постоянно място като учител. Притежава Държавен сертификат за владеене на английски език ниво G от 2013г. Притежава Диплом по компютърни знания (ECDL) и ниво на държавно сертифициране в областта на информационните и комуникационните технологии. Участва в 12 проекта от екологичен и културен характер от 2008-2019 г. Има три публикации по темата на дисертационния труд

Параметри и информационни ресурси на дисертационния труд

Дисертационният труд представен за официална защита от Елени Нику е с обем от 208 стандартни страници с включени въведение, осем глави, литература, приложения. Осемте глави са композирани в две части. Първата част – теоретичната, включва пет глави. Втората част – изследователската се състои от три глави. В осма глава се правят обобщения, оформят се общи изводи и предложения, коментират се следствията от осъщественото изследване. Към дисертационния труд е предложена допълнителна информация, относно проблемите, разглеждани в част от главите на разработката.

Като цялостна разработка трудът предлага добра съразмерност, свързаност и логика на научното изследване - всяка глава има своята визия, разкриваща основни акценти от изследваната проблематика и обогатяваща програмната ориентация на изследването в неговите концептуални параметри. Респективно, трудът може да се приеме за авторски научно-изследователски продукт с конкретно обосновани тези и изводи с практико-приложна насоченост.

За целите на дисертационното си изследване докторант Елени Нику е представила библиографска справка от 438 заглавия, от които 2 на кирилица, 386 на латиница и 50 източници от Интернет. Съдържанието е илюстрирано с 15 таблици и 11 графики. Информационните ресурси са подбрани целесъобразно, като авторката на дисертационния труд е направила задълбочен и коректен анализ на основни теории и постановки, свързани с изследваната проблематика.

Актуалност на изследваната в дисертационния труд проблематика

Проблемът „межкултурни компетенции“, безспорно е актуален за динамичното ни съвремие и разнообразие от политически, социокултурни и образователни тенденции, предизвикателства и решения. Както отбелязва докторантката „живеем в епоха, белязана от етническо и културно разнообразие, в което възникват нови видове семейства, нови икономически възможности, нови социално-политически ферментации (по Malikiōsi- Loizou, 2001)“ и всичко това с отражение върху начина на живот на най-уязвимата социална група - тази на децата, както и върху прекрасния свят на детството!!! Всъщност проблематиката межкултурни компетенции е съществена част от съвременното на всеки субект, включително детето от предучилищна и начална училищна възраст, от неговата ценностна ориентация, от неговата индивидуална и социална житейска хармония.

В този контекст както класиците на философията и педагогическата мисъл, така и авторската на дисертационния труд е потърсила част от решенията на изследвания проблем в образователното пространство и конкретно в ролята на учителя „като межкултурен консултант“ (Carl Rogers 1961) или като „межкултурен мост“ с възможности за влияние и подкрепа за актуално на съвременните социални ситуации детско емоционално, социално и познавателно развитие.

Необходимостта от разработката и нейната актуалност се продиктувани и от негативните факти, характерни за отношенията между хората с различен етнос и различни социокултурни ценности и то не само в Гърция, а и в редица страни от ЕС и извън него. В този смисъл са и основанията да се да се подкрепи авторката на дисертационния труд в нейните научни търсения и да се констатира, че явно съществува научноизследователски дефицит от разработки с подобна насоченост. Още повече, че именно в училищната среда е важно да се положат основите на межкултурната компетентност на децата, както и да се овладяват социални умения за комуникация, разбиране, уважение, помощ, оценяване на разнообразието – индивидуално и социално.

Извод: Дисертационният труд, изследващ един аспект от образователната ситуация в Република Гърция предлага на вниманието ни актуален и дисертабилен проблем, със значение за педагогическата теория и практика.

Постановка и съдържание на дисертационния труд:

Дисертационният труд на Елени Нику е научна разработка със съдържателно и организационно прецизна и научно защитена интерпретация на всяка от основополагащите и изведени от авторката тези. Констатацията е, че докторантката притежава необходимите психолого-педагогически, социокултурни и изследователски компетенции, което е позволило да представи за становище едно цялостно научно-

приложно изследване с ясна програмна ориентация, аналитична теоретична част и обоснована конструкция на изследователските процедури.

В план на лична философия и постановка на труда докторантката е „открила“ поредица от основания за изследователски търсения, а именно: възможностите за овладяване на межкултурната компетентност при малките деца в детската градина и децата от първи клас; необходимостта от развитие на бъдещи интегрирани личности, освободени от националистически нагласи и концепции; ролята на системата от игри и възможностите им да обединят децата с цел преодоляване на негативни поведенчески изяви и пр. Личната ангажираност към изследваната проблематика и научната компетентност на докторантката е позволило тя аргументирано да обоснове **целта** на дисертационната разработка т.е. *да се проучи дали дадена система от игри може да допринесе за укрепване на межкултурната компетентност при деца 5-6 годишна възраст и при деца 6-7 годишна възраст в училищата в префектура Магнезия.*

В смисъла на поставената цел е и формулирането на специфичните предмети на изследването, подробните въпросите за проучване, както и на шестте научните предположения или хипотези на изследването. *Интересен е подходът на авторката към тяхната същност - в основата са доказани научни данни, които авторката експериментално проверява и на тази основа доказва ролята на ползваната от учителя система от игрови дейности за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода на детето от детска градина към първи клас от началното училище. В резултат ситуира Модел на система от интегративни игрови формати с влияние върху межкултурните компетенции на 5-8-годишните деца.*

Извод: Оценявам положително постановъчната част на дисертационния труд и приемам акцентите в нея без бележки. Бих отбелязала един от въпросите, който си поставя докторантката „**Кой е межкултурният ученик според възпитателите?**“, както и опита ѝ да постави в основата на цялостното си изследване **ДЕТЕТО**, с неговите знания емоции и преживявания, върху основата на които да се овладее т.нар. межкултурната компетентност за приемане на другия!

В съдържателен план, първата теоретична част на дисертационния труд, включваща пет глави се разгръща върху интерпретация на концептуални постановки, свързани с межкултурното образование и съществуването на стереотипи и предразсъдъци в образователната сфера, както и с феномена на билингвизмът и отношението към него в гръцката образователна политика. Специално място в теоретичното проучване се отделя на многообразието от теории за играта и игровите практики, на различните категоризации на игрите и ползите на определени категории играчки. Конкретизирана е ролята на играта за социално интегриране на ученици с различен културен произход в ранна детска възраст и начална училищна възраст. Също в теоретичното проучване авторката на дисертационния труд насочва вниманието си образователните институции, училищния климат, учебните планове, учителите.

Многоаспектното проучване **позволява извода:** Авторката на труда притежава способност да подбира и анализира научни постановки в контекста на изследвания проблем; теоретичното изследване е нормативно и научно обосновано, опиращо на утвърдени в хуманитарните науки теории и подходи - философски, психологически и педагогически; авторката демонстрира висока обща култура и възможност за обективен анализ на явления в социално-педагогическата сфера.

Втората част на дисертационния труд, включва три глави и представя изследването по проблема - методология на изследването, изследователски инструменти, процедури, резултати, сравнение, интерпретация и оценка. Тази част от разработката на докторант Елени Нику заслужава особено внимание и висока оценка по отношение на прецизност на организация, качество на изпълнение, обхват на

изследователски процедури и актуалност на система от игрови дейности. Конкретно основанията за оценката са:

- Осъществен е предварителен селективен подбор на населените места в съответствие с актуалността на проблема и спецификата на образователните институции в които да се проведе изследването;
- Част от включените в изследователските процедури деца от детската градина и началното училище са икономически мигранти от съседни страни, което позволява обективни резултати;
- Използваните методи за констатиращо изследване – възприемане от децата на 10 изображения с разпиляни межкултурни елементи, към които се задават 10 въпроса на два етапа – в началото и в края на учебната година с цел събиране на количествени данни и проведените 13 полуструктурирани интервюта с учители за събиране на данни за качествен анализ са надеждни, оригинални и с възможности за предоставяне на обективна информация.
- В смисъла на целта и издигнатите хипотези е и системата от игрови дейности, предложена на децата от изследваните групи и класове. Върху основата на „Програма за информираност за многообразието“, реализирана в училища на Гърция се предлага система от игрови дейности с изключително практико-приложен характер, като се отделя особено внимание на участието и сътрудничеството между децата, прекия опит и отражението върху действията и поведението им; развитието на размисъл и промяна на нагласите и възприятията за различните и преодоляване на стереотипите и предразсъдъците.
- Експериментално е доказана значимостта на системата от игрови действия за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода от детска градина към първи клас от началното училище - чрез поредица от интересни и ценностно ориентирани игри е постигната промяна в отношението / поведението на местните ученици към техните връстници с различен културен произход, което по същество съдейства за тяхната социална интеграция.
- Установени са необходимите условия за внедряване на игрова система, разчетени приоритетно върху ролята на учителя като "межкултурен мост" и ролята на директора на училището за създаване на межкултурна аура.

Относно приносите

На основание концептуалната ориентация на дисертационния труд, задълбоченото теоретично проучване, организацията и съдържанието на прецизните емпирични изследвания, резултатите от тях и тяхната интерпретация, научно-обоснованата система от игрови действия и доказаното им значение за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода от детска градина към първи клас от началното училище и пр. може да се определи, че за условията на гръцката, както и на българската образователни системи, дисертационният труд на докторант Елени Нику е разработка със значим принос за педагогическата теория и практика по проблема „межкултурно образование“.

Конкретните приноси на дисертационния труд са:

- Осъществен е компетентен подбор на теоретични постановки и практически решения относно проблематиката „межкултурни компетенции“ от голяма база данни (438 източника), като резултатите имат както регионално и национално за Р Гърция, така и общо за педагогическата теория и практика, значение.
- Потърсени и открити са т.нар. „бели полета“ в смисъла на межкултурното образование на децата и учениците и е обоснована програмната ориентация на емпиричното изследване, което най-общо провокира познавателното, социално-

нравственото и емоционално развитие на включените в изследователските процедури.

- Изградена е комплексна методика за проследяване равнището на межкултурна компетентност на 5-8-годишните деца, която отговаря на изискванията за оригиналност, надеждност, обективност и приложимост при осъществяване и на други изследователски процедури.
- С приносен характер е и системата от игрови дейности за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода на децата от детска градина към първи клас от началното училище – предложените разнообразни игрови дейности могат да се приемат за **Модел** със сериозна социално-нравствена основа по посока на социалното възпитание на децата и овладяване на компетентност за приемане на „другия, различния“ като визия, пол, етнос, религия и пр., както и по посока на приобщаването му към класната общност.

По проблематиката на дисертационния труд докторантката представя публикациите:

- INTERCULTURE VS STEREOTYPES, PREJUDICES, TEACHERS
- HOW IMPORTANT IS THE GAME FOR THE CHILD? HOW CAN THE GAME HELP THE CHILD? RESEARCHES AND THEORIES
- PLAYFUL ACTIVITIES' PRESENTATION FOR THE STUDENTS' INCLUSION WITH DIFFERENT CULTURAL BACKGROUND FOR INFANTS AND EARLY CHILDHOOD

Представеният автореферат е в обем от 50 страници. В структурен и съдържателен план отговаря на всички изисквания и обективно отразява съдържанието на дисертационния труд.

На основание постигнатите резултати и актуални приноси в дисертационното изследване на тема *„Система от игрови дейности за подобряване на межкултурните компетенции, по време на прехода от детска градина към първи клас от началното училище“*, представено от докторант Елени Нику предлагам на уважаемото научно жури да й присъди образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна и медийна педагогика).

Автор на становището:

ПРОФ.Д-Р МАРГАРИТА КОЛЕВА